

כמה מילים על ... 17 ... פעילויות עם הילד

הגיל הרך הוא גיל שבו הכל נפתח. תקופת שגשוג וצמיחה... אביב. הילדים מלאים בסקרנות, גילוי ופליאה. וכמו שכבר כתבתי בעבר, נובטים בהם כוחות חדשים (פיזית, קוגניטיבית, שפתית, רגשית וחברתית) הם מופתעים, נרגשים ומוקסמים מיכולות אלו. הם נלהבים מהאינטראקציה ומהמפגש עם הסביבה והם צמאים להתנסות.

כפי שהוזכר במאמר על עצמאות - אנו נוטים לקבע את התבנית ש"רק אנחנו, המבוגרים - יכולים" ונמנעים מלהאציל סמכויות. מקומו של הילד במשפחה עשוי להיות מבלי משים מקום "ידוע מראש". לכאורה אנחנו כבר מכירים אותו ואת יכולותיו. הוא יודע מה אנו מצפים ממנו ובהתאמה לכך זה גם מה שהוא מצפה מעצמו. "שבירת תקרת זכוכית" מעין זו - מצריכה עצירה להתבוננות, והבנה שמערכות יחסים ובעיקר מסוגלות הם דבר דינאמי מאין כמוהו.

במאמר זה אתייחס לכך בהקשר לפעילויות שניתן וצריך לעשות עם הילד.

בבתים רבים הפכו ההורים לאחראים על העניין או השעמום של הילדים. הם מתפקדים כ"קציני בידור" ומפעילים. תפקידים אלו - מעבר להיותם שוחקים ומתישים (פיזית ונפשית) מטילים על כתפיהם אחריות גדולה. ועם כל ההתגייסות, הגאווה וחדוות היצירה - מתלוות לכך לא פעם גם תחושות כשלון והרבה אשמה. גרוע מכך - הדבר מייצר אצל הילד דפוס התנהגות של פאסיביות, תובענות, ביקורתיות ובעיקר... חוסר יצירתיות. הילד מתרגל להיות צרכן ולא יצרן. במקום להשתמש ביכולות, בכישורים ובכוחות שלו, ההורים נותנים יד לתרבות ה"אני לא יכול" והמשעממם לי", ובעיקר מקטינים (!!!) את הילד שלהם.

מודעות לכך יכולה, בקלות רבה - להוביל לשינוי שישפר וייטיב גם עם ההורים וגם עם הילדים.

ניתן להפוך את ההתנהלות המשפחתית לשיתופית, מאתגרת ושוויונית ואת השפה משפה מקטינה לשפה מעצימה.

שותפות היא נקודת המפתח.

היפכו את הילד לשותף בתכנון, בהכנת ובתפעול פעילויות.

הילד מטבעו - יצירתי, מלא דמיון ותאב עשייה. מתוך הריק (שלא תמהרו למלא בעצמכם) יכולים לנבוט במוחו רעיונות מקסימים, עשירים ויצירתיים מאד. אל תמהרו לספק לו רעיונות, חומרים ופתרונות - זה סוגר ולא מאפשר לרעיונות מקוריים ויצירתיים לנבוט. (וזכרו שכאשר הרעיונות הם שלכם - גם הצמיחה האישית וחווית ההצלחה של הילד קטנים יותר).

נהגו על פי הכלל: "מנהל טוב הוא מנהל המייתר את עצמו" והאצילו סמכויות.

אתם כהורים יכולים להניע פעולות באמצעות שאלות מנחות ובשיקוף ובטיפוח חשיבה ביקורתית. כמובן שתוכלו גם לסייע ולדאוג לחומרי גלם ותעזרו בהיבטים טכניים במידת הצורך. זכרו שהמיומנות לא תצמח אצל הילד "יש מאין" היא תהיה הדרגתית ואולי תנוודתית והיא כמובן תהיה שונה מילד לילד בסגנון, בתוכן ובקצב.

פעילויות קבועות\ פעילויות ספונטניות.

מהלך היום של הילד ושלנו הוא ארוך ולעיתים אינסופי. יש בו שפע ומגוון של עשייה. הגיוון והסנכרון בין הפעילויות השונות – המיקום, הקצב, התוכן והרכב הנוכחים מייצר עניין ומביא לידי ביטוי את מגוון הכוחות שלנו.

בתוך העושר הרב הזה ישנן פעילויות קבועות ומתוכננות (בעלות מטרה מוגדרת) וישנן פעילויות ספונטאניות, יצירתיות ובלתי צפויות. לילד צעיר חשובה ההבחנה בין שני הסוגים (מה חייב ומה לא חייב להיעשות) וכמו לכל אחד- גם עבורו, גיוון ושילוב בין אילוצים לבין אפשרויות פתוחות המאפשרות ביטוי עצמי וחופש בחירה, מייצרים סדר יום ושגרת פעילות יותר מאוזנת מעצימה ומהנה.

פעילויות קבועות.

בפעילויות הקבועות והמובנות נכלול את אותן פעילויות של שגרת חיינו בגן ובמשפחה ואת אותן פעילויות ש"צריך" לעשות עם ועבור הילד. (הליכה לגן, ארוחות, מקלחת, רופא, איסוף צעצועים, למידה, שינה וכד') כבר הזכרנו שדווקא פעילויות ה"צריך ל..." גורמות לעיתים בגיל הזה למאבקי כוחות. התייחסנו למאבקים הקשורים ל"מאפייני הגיל", לעניין ה"גבולות" ולנושא ה"סמכות ההורית". כך או כך יש לזכור איזון בין פעילויות של "צריך" ביחד עם שגרה קבועה ופעילויות מובנות מייצרת שקט הן לילד והן לסביבתו. מומלץ שתהיה הטרמה (הילד ידע דברים מראש) ותשמר שגרת פעילות עקבית. חשוב לעדכן וליידע את הילד ובמידה שיש מרכיבים שניתן לבחור, אפשר וצריך (!!!) לתת לו את ההזדמנות להחליט החלטות כדי שירגיש שליטה וערך. (למשל: אתה יודע שצריך להתקלח להכין שיעורים ולסדר את החדר. מה אתה בוחר לעשות קודם ומה אחר כך?) הבחירה צריכה להיות מבין מעט אפשרויות כדי לתת לילד מצד אחד יכולת השפעה ומאידך למנוע בלבול והזמנה למאבקי כוחות מיותרים. למידה בדרך המשחק.

כל פעילות יומיומית בבית ומחוצה לו היא הזדמנות להעצמה, העמקת הקשר, יצירה ולמידה. כך אנו גם מלמדים הרבה ממושגי היסוד ומהמיומנויות גם בגן. אז חפשו לכם את הדרך שלכם ליצור הזדמנויות ללמידה מקדמת ומהנה תוך כדי משחק, הכנת ארוחות, אמבטיה, או סיפור. שימו לב כיצד תוך כדי הפעילויות היזומות והפעילויות הספונטניות אתם משלבים, מזמנים ומעודדים את הדברים הבאים: פיתוח מיומנויות שפה, חלוקה לקבוצות, מיומנויות חשבוניות, צבעים, צורות, כיוונים, גדלים, מיומנויות מוטוריות וגרפיות מוטוריות, גזירה, אחיזת עיפרון, העתקה, השחלה וכמובן טיפוח מיומנויות חשיבה, ידע וסקרנות. כאשר תעשו זאת בדרך של משחק\ שיר\ תחרות\ הצגה... הם יהוו הנעה ללמידה ותיווצר חוויה משותפת שתהפוך את הלמידה להנאה.